

Redogörelse för personalkonsulenternas konferensdagar
i Stockholm den 8 - 11 okt. 1942.

Den 8 - 11 okt. 1942 voro studiedagar anordnade vid Socialinstitutet. Tobaksmonopolets personalkonsulenter samlades dels för att delta i dessa studiedagar dels för att träffas och dryfta gemensamma arbetsangelägenheter. Närvarande voro

Olga Berglund	Hernösand
Elisabeth Johansson	Gävle
Lott Lis Johansson	Arvika
Herta Svenson	Stockholm
Saga Gellerstedt	"
Karin Pallin	"
Iris Christiansson	Södertälje
Eva Preisler	Malmö
Greta Wahlström	Rockesholm var förhindrad.

Torsd. 8/10. Efter att ha närvarit vid studiedagarnas öppnande samt åhört ett föredrag av professor Halvar Sundberg om "Den kommunala självstyrelsens kris", samlades man å Södergården för sammanträde om det sociala arbetet inom företaget. Lektor Emilia Fogelklou höll sedan ett föredrag om "Kväkarna, en religiös demokrati."

Fred. 9/10. Sammanträde å Södergården med direktör Westerberg och riksdagsman Bårg.

Herta Svenson

Fröken Herta Svenson framförde samtligas tack för att möjlighet beretts dem att bevista studiedagarna och i samband därmed sammanträffa med direktör Westerberg och riksdagsman Bårg. Ett sammanfattande önskemål för det sociala arbetet var, att personalkonsulenterna skulle kunna göra det till ett bättre organ för främjandet av arbetsglädje, sammanhållning och samarbete inom företaget. I detta sammanhang kom Herta Svenson in på

centraliseringen och undrade om icke centraliseringens överdrifter och avigsidor hörde till tidens art och anda. Naturligt är för socialarbetarna att reflektera över orsakerna till bristande arbetsglädje, när de möter den inom företaget. Ofta synes sådan brist på arbetsglädje bero på att den enskilde ej känner betydelsen av sin insats eller önskvärdheten av initiativ och självständig reflektion från de anställdas sida. Även vidrördes de ringa befordringsmöjligheter, som finnas för unga framåtsträvande arbetare, som i flera år strävat sig fram till lägre ingenjörsexamen.

Arbetsglädjen skulle befordras och därmed den enskildes kraftanspanning om den nära arbetserfarenheten på skilda områden finge komma till tals och räknas som ett värde vid en saklig utredning. Så som t. ex. hänt vid ett sjukhusbyggande, då all arbetserfarenhet noga studerades av arkitekten, även så periferiska arbeten som städerskornas. Allt arbete fick genom någon representant föra sin talan. Ett exempel på positiv riktning inom Tobaksmonopolet i ett avseende kunde nämnas från Södertälje, där emellanåt frågor, som orsakat gnissel, gemensamt dryftas av fabriksingenjören, fackföreningsstyrelsen, förmän och personalkonsulent i all trevnad, tills frågan funnit sin lösning. Ett liknande försök hade även gjorts av disponent Malmgren. Det hänvisades till riksdagsman Bärge's plan av tidigare datum. (se nedan.)

Sammanfattningsvis påpekades betydelsen av att gemensamt dryfta erfarenheter från olika instanser i företaget före verkställandet av en del arbeten och utfärdandet av nya bestämmelser.

Direktör Westerberg. Till det sistnämnda återkom sedan direktör Westerberg, som framhöll svårigheten att i praktiken tillämpa ett dylikt system, särskilt inom ett så stort företag som Monopolet. Dock vore det önskvärt att därest lämplig form kunde finnas detta system tillämpades i praktiken.

Man övergick så till redogörelse av arbetet vid de olika fabrikena.

- Elisabeth Johansson. Det ökade anslaget hade varit till glädje. - Södergårdsfrågan var dock fortfarande aktuell och skulle just nu få sin lösning. - Ett 20-tal stipendiater hade varit på Rockesholm och vistelsen hade varit till stor nytta och glädje. - Vitamintabletter hade prövats vid en avdelning, som haft övertid och det vore önskvärt att få dem även i fortsättningen.
- Lott Lis Johansson. Sedan den nya fabriken kommit igång har också arbetsförhållandena blivit mera ordnade, så att kurser o.dyl. kunnat börja bl.a. har skolköket tagits i bruk. - På grund av det forcerade arbetet hade det varit vissa svårigheter att ordna flickornas ledighet för beivrandet av folkhögskolekurser. Av överskott från hälsovårds - anslaget önskades en spis i sportstugan, så att denna skulle kunna användas även vintertid. - Skiftarbetet har tagit på flickorna, varför vitamintabletter vore önskvärda.
- Iris Christiansson. Det ökade anslaget har endast delvis kunnat tas i anspråk, då det är svårt att få igång kurser på grund av skiftarbetet. - I Södertälje ha inga Rockesholms - stipendier förekommit på grund av svårighet att under arbetsäsongen ge ledighet. Istället ha semester - stipendier utdelats, vanligen i samband med extra ledighet, för att möjliggöra en rekreationsresa. - Fortfarande svårighet med ledighet för folkhögskolevistelse.
- Eva Preisler. Anslaget har ej till fullo utnyttjats, detta till en viss grad beroende på fröken Preislers sjukledighet. En barnkoloni vid Glimminge Strand för ett 30-tal barn, har dock ordnats av det ökade anslaget och blivit till allmän nytta och belåtenhet. - Stipendier till Rockesholm har varit till nytta och glädje. - Angående Haga meddelade direktör Westerberg, då detta fördes på tal, att han och riksdagsman Bårg, fredagen den 16 okt. skola besöka Haga för att där sammanträffa med disponent

Wallberg och fröken Preisler för att bilda sig en uppfattning om plats och byggnad m.m.

Arbetarna vid Malmöfabriken önska servering av varm kpongfri mat. Fabriken hade vänt sig till storköket Solidar med förfrågan om möjligheten att åtaga sig detta. Solidar var villig att ordna saken om fabriken ville göra ansökan om licens för tillagningen. Hemstället härom hade gjorts till Livsmedelskommissionen i Stockholm, där ärendet fortfarande vilade. Serveringen rör sig om 300 pers. pr dag.

Direktör Westerberg fann saken mycket önskvärd och framhöll att det ej borde drivas i egen regi under nuvarande omständigheter. Vidare böra arbetarna förbinda sig att begagna en sådan anordning vid fabriken.

Herta Svenson ansåg att det var angeläget och en skyldighet att lösa frågan. Detta särskilt med tanke på de yngsta.

Det påpekades huru väl det utfallit i Arvika, där matfrågan lösts i KFUM:s regi.

Direktör Westerberg skulle själv vända sig till LK, men ville, att Malmöfabriken skulle höra sig för hos något mer företag än Solidar.

Olga Berglund.

Stipendier till Rockesholm (15 st.) hade varit till stor nytta och uppskattats särskilt av de äldre, som ej annars komma ut. - Fortfarande svårighet med ledighet för att bevista folkhögskolekurs. - Sportstugan ligger för långt från staden (8 km.) i synnerhet för de äldre. Under nuvarande kristid finns inga kommunikationer dit. I stället hade en lärarbostad förhyrts (1 rum + kök) i en nedlagd skola. Önskvärt vore att även få hyra skol-salen för hela året, en kostnad på c:a 100:-kr.

Direktör Westerberg undrade, om det i så fall ej behövde anskaffas möbler och göras trevligt.

Gemensamt önskemål från samtliga personalkonsulenter i landsorten är:

- a) ett uttalande från Tobaksmonopolets högsta ledning om folkhögskolestipendiernas användning. Särskilt skulle man önska ett principiellt gillande av att vid kurs på folkhögskolor, om behov föreligger, som vikarie taga in någon förut anställd. Det gäller ju aldrig att bevilja ledighet till något större antal från samma fabrik. När folkhögskolestipendierna utdelas, är det skäl att i första hand tänka på de yngre, som komma att få stanna kvar i arbetet. Av vikt är att så tidigt som möjligt få in de unga i den fostran och anda, som folkhögskolorna giva. Med detta är dock icke sagt, att kurserna ej äro av stor betydelse även för de äldre. (t.ex. 3-veckors kurserna på Fogelstad.)
- b) Vitemin-tabletter vid både skift- och övertidsarbete.
- c) revidering av STM:s lilla telefonkatalog. IK och personalkonsulenter finnas ej upptagna. (endast IK i Hernösand) Likaså böra IK och personalkonsulenter införas i resp. orters telefonkatalog.

Riksdagsman Bärge.

Vid upprepade tillfällen hade riksdagsman Bärge hört talas om den bristande arbetsglädjen och att ej utrymme gavs för synpunkter på driftsförhållande vare sig för verkmästare, förmän eller arbetare. Vid föregående avtalsförhandlingar hade han även för en styrelsemedlem i fackföreningen framfört vissa synpunkter, vilka syftar till att finna vägar fram till en ordning, där större arbetsglädje kunde skapas. Riksdagsman Bärge hade även uppmanat styrelsemedlemmen ifråga att framföra detta till de ledande inom fackföreningen och förbundet samt återkomma i saken. Troligen var tidpunkten för framförandet mindre lämplig på grund av det spända läget vid just denna avtalsförhandling och ingenting har sedan i ärendet förports från arbetarnas sida. Men kanske vore

tiden nu inne för att ta upp frågan igen. De tankelinjer riksdagsman Bärge framkastat till Övervägande vore i huvudsak följande:

Arbetare, arbetsledare och huvudledning för företaget skulle samlas till Överläggnings- och upplysningsaftnar för att diskutera gemensamma problem rörande organisatoriska frågor, arbetsförhållanden, den sociala omvårdnaden m.m. Ja, Överhuvudtaget allt, som kunde anses befrämja goda driftsresultat, gott samförstånd, trygghet och trevnad, ökad ansvarskänsla såväl mot företaget som mot de anställda m.m. dylikt. Man kunde tänka sig att inledningen till en sådan ordning lades på bred grund, exempelvis genom en serie föreläsningar av auktoritativa personer inom och utom Monopolets ledning, rörande Monopolets uppgift och betydelse i statens finanspolitik och därmed arbetskraftens roll i det allmännas tjänst, Monopolets organisation, driftshandhavande, inköp av råvaror, förarbeten, maskinella utrustningen o.s.v. - Ett dylikt förfarande kunde tänkas som inledning till en ordning av bestående natur, där samling skedde vissa tider för dryftande av samtliga de frågor, som kunde befinnas lämpligt att behandla under fria och förtroendefulla former.

Saken hade dryftats med ingenjör Holsti, som ställt sig sympatisk till tanken och ansett att ett realiserande därav borde främjas av Monopolets ledning för den händelse personalen visade verkligt intresse därför. Riksdagsman Bärge betonade vikten av att taga vara på vad nyttigt som kunde finnas i de anställdas syn på arbetsproblemen, ty människorna äro nu mera än förr utrustade med tanke- och reflektionsförmåga och enbart det, att låta deras synpunkter komma till tals främjar arbetsglädjen.

Direktör Westerberg. Direktör Westerberg ansåg, att vad riksdagsman Bärge anfört vore värt beaktande.

Efter Sammanträdet på Södergården höll fil.kand. Signe Fredholm ett föredrag om "Orientering i aktuell litteratur." Återstående timmar av e.m. ägnades åt fortsatt dryftande av arbetsproblem.

Lörd. 10/10. Föreläsningar å Socialinstitutet. Se bif. program.

Stockholm i dec. 1942. enl. uppdrag

Karin Pallin